

پهنه رودکی میزبان تعزیه است

گروه فرهنگی / پس از هم‌اندیشی مهدی افضل‌ی مدیرعامل بنیاد فرهنگی هنری رودکی با احمد عزیزی از معین‌البکاها و تعزیه‌خوانان پیشکسوت و شناخته‌شده و سرپرست گروه تعزیه سیدالشهدا(ع)، این گروه در دهه نخست ماه محرم در پهنه فرهنگی رودکی همراه با گروه تعزیه‌اش به اجرای تعزیه‌های مرتبط با ایام سوگواری سیدالشهدا حضرت امام حسین(ع) می‌پردازند. بر این اساس رویداد «شبه‌خوانی در پهنه» در دهه اول ماه محرم و پس از اذان مغرب و عشا، توسط «گروه تعزیه سیدالشهدا(ع)» به سرپرستی احمد عزیزی در پهنه رودکی، مقابل تالار وحدت برگزار می‌شود و به گفته عزیزی سکویی در

پهنه رودکی تعبیه شده و دور تا دور آن با استفاده از پروژکتور کار نورپردازی صورت گرفته است. همچنین در راستای رعایت صددرصدی شیوه‌نامه‌های بهداشتی برای میزبانی از مخاطبان هنر نمایش آیینی تعزیه و سوگواران حضرت امام حسین(ع) صندلی‌هایی به فاصله یک و نیم متر از یکدیگر چا نمایشی شده است.» عزیزی با اشاره به جایگاه هنرهای آیینی و نمایشی ایران بویژه هنر تعزیه نیز گفت: «درست است که شرایط کشور به سبب شیوع کرونا نسبت به سال‌های قبل دیگرگون شده است؛ عشق و ارادت مسلمانان به امام حسین(ع) با هیچ اتفاقی خدشه‌بردار نیست. در این زمینه مدیریت بنیاد فرهنگی

هنری رودکی همچنین دفتر نمایش‌های آیینی اداره کل هنرهای نمایشی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی همکاری و همیاری خوبی با گروه تعزیه سیدالشهدا(ع) کرده است.» در این شب‌ها یکی از وقایع عاشورا شامل تعزیه‌های «شاهچراغ(ع)»، «وهب نصرانی»، «طفلان زینب(س)»، «حضرت مسلم(ع)»، «دو طفلان مسلم(ع)»، «حر ریاحی»، «حضرت علی اکبر(ع)»، «حضرت قاسم(ع)»، «حضرت ابوالفضل(ع)»، «شهادت امام حسین(ع)» و «بازار شام» اجرا خواهند شد. این اجراها در پهنه رودکی، خیابان استاد شهریار، مقابل تالار وحدت و با رعایت فاصله اجتماعی و پروتکل‌های بهداشتی روی صحنه می‌رود. در این تعزیه‌ها

در نشست بررسی روند توسعه فضاهای فرهنگی در جهان امروز مطرح شد

چاره‌اندیشی برای توسعه فضای فرهنگی

مریم سادات گوشه

خبرنگار

نخستین نشست بررسی توسعه فضاهای فرهنگی در جهان معاصر، صبح روز پنجشنبه ۳۰ مرداد برگزار شد. در این نشست که درمجموعه اقامتی آدران به همت مؤسسه کمک به توسعه فرهنگ و هنر برگزار شد، استادان صاحب‌نظر در عرصه مطالعات فرهنگی و بین‌المللی و اجتماعی پژوهش‌های خود را از توسعه فضاهای فرهنگی و هنری و سرانه تولید و مصرف محصولات فرهنگی کشورهای الگو مثل ترکیه، روسیه، سنگاپور، مالزی، عمان و اسپانیا مطرح کردند تا بتوان از نتیجه این نشست راهبردها و عملکردهایی برای توسعه فرهنگی در کشور به دست آورد.

توزیع عادلانه فضاها و فعالیت‌های فرهنگی

مدیرعامل مؤسسه کمک به توسعه هنر گفت:«موضوع توسعه فضاهای فرهنگی یکی از بارزترین شاخص‌های دستیابی به توسعه پایدار تلقی می‌شود و متأسفانه کشورمان در حوزه زیرساخت‌ها و فضاهای فرهنگی با فقر جدی مواجه است. امیدوارم با همکاری صاحب‌نظران بتوان به غنای این حوزه کمک کرد تا در مراجع مسئول حساسیت ایجاد شود.»

امین عارف نیا در ادامه گفت:«توزیع عادلانه فضاها و فعالیت‌های فرهنگی می‌تواند ما را به رونق، تحول و افزایش امید اجتماعی رهنمون کند. موضوع توسعه فضاهای فرهنگی با اقتصاد فرهنگ و هنر رویدادها و فعالیت‌ها و خدمات فرهنگی و هنری نسبت مستقیم دارد. متأسفانه کشورمان در حوزه زیرساخت‌ها و فضاهای فرهنگی با فقر جدی مواجه است.»

او ضمن ارائه آمار سرانه فضاهای فرهنگی اعلام کرد:«سرانه فضای سبز در ایران ۱۱ متر مربع، سرانه فضای آموزشی ۵ متر مربع، سرانه فضای ورزشی یک متر مربع و سرانه فضای فرهنگی حدود ۲۰سانتیمتر مربع است. این سرانه گویای فقری است که با آن مواجهیم و باید برایش چاره اندیشی کرد.»

عارف نیا با ارائه آمار فقدان سینما و کتابخانه در برخی شهرهای کشور تصریح کرد:«در حدود هزار شهر کشور حتی یک سالن سینما نداریم. در ۷۵ شهر با جمعیت بالای ۵۰ هزار نفر هیچ سالن سینمایی نداریم. همچنین در حدود ۱۲۰ شهر کتابخانه عمومی نداریم. و نیز سایر فضاها با این مسأله مواجهند. فضاهایی که در آن آموزش و آفرینش هنر و فرهنگ رخ می‌دهد باید با مشارکت بخش خصوصی و نهادهای عمومی تلاش مضاعفی کرد تا توسعه پیدا کند.» او در مورد سهم صنایع خلاق از تولید ناخالص داخلی جهان تصریح کرد: «براساس آمار سال ۲۰۱۸ این سهم حدود دو هزار و ۲۵۰ میلیارد دلار است. میزان اشتغال در صنایع خلاق ۲۹/۵ میلیون نفر براساس آمار یونسکو است و رشد تجارت جهانی در ۱۳ سال گذشته ۷ درصد بوده و گردش مالی آن در دنیا بسیار قابل توجه است.»

او در ادامه افزود: «در سال ۲۰۱۹ فروش گیشه سینماهای جهان معادل ۴۲،۵ میلیارد دلار، موسیقی ضبط شده ۲۱،۵ و فروش موسیقی در اینترنت ۱۱ میلیارد دلار، مد و لباس ۴۰۶، کنسرت موسیقی ۱۳،۲ و هنرهای نمایشی ۱۹۲ میلیارد دلار

بوده است.» عارف نیا گفت: «ظرفیت کشورمان به لحاظ منابع انسانی در حوزه فرهنگ و هنر از جایگاه بالایی برخوردار است و اگر تمام این مؤلفه‌ها را کنار هم قرار دهیم، می‌توانیم شاهد تحولات گسترده در این حوزه باشیم. تعداد دانشجویان هنر ما در سال ۹۷ برابر ۲۹۶ هزار نفر بوده که تعداد قابل توجه و بیاترگر علاقه به آموختن و کسب دانش در حوزه فرهنگ و هنر است. تعداد هنرجویان آزاد نیز ۴۷۳ هزار نفر بوده است که برای بروز خلاقیت‌ها و آموزه‌هایشان به فضاهای فرهنگی نیاز دارند.»

او ادامه داد: «در حوزه اقتصاد فرهنگ و هنر با رشد قابل توجهی مواجه بودیم. آخرین آمارها در حوزه تولید محتوای دیجیتال ۳۵ هزار میلیارد تومان گردش مالی بوده است. سهم حوزه سینما ۵۰۰ میلیارد تومان، موسیقی ۵۰۰، نشر کتاب ۳۵۰، تجسمی ۲۲۰، آثار نمایشی ۹۰ و تبلیغات پنج هزار میلیارد تومان بوده است. همه این اعداد و ارقام گویای گستردگی سید و ظرفیت فرهنگی است که باید بررسی کنیم چگونه از این ظرفیت فرهنگی بهره ببریم.»

تشکیل جلسات مشورتی با نخبگان فرهنگی

در ادامه نشست، دکتر علی‌اکبر ضیایی رئیس پژوهشکده حج و زیارت که سال‌های زیادی رایزن فرهنگی ایران در کشورهای مختلف بوده است، در مورد موضوع «مهندسی توسعه فرهنگی در جنوب شرق آسیا» گفت:«یکی از سیاست‌های ماهاتیر محمد، نخست‌وزیر مالزی، برای مهندسی توسعه فرهنگی، تشکیل جلسه‌های مشورتی با نخبگان فرهنگی جهان اسلام بود. آنها در بحث طوفان فکری، ایده‌ها را می‌گرفتند و بومی‌سازی می‌کردند. در نهایت، الان مالزی کشوری شده که در همه زمینه‌ها به توسعه رسیده است.»

او افزود: «البته خود مالزی در روند توسعه خویش از کشور سنگاپور الگو گرفته که مدل توسعه کشورهای دیگری هم در منطقه بوده است. در مالزی امروز، بزرگ‌ترین نمایشگاه سالانه هنری برگزار می‌شود که به حراج آثار هنری در لندن و دوبی پهلو می‌زند.»

او به جامعه سنتی شرق آسیا اشاره کرد و در مورد سنگاپور و روند توسعه در این منطقه به تفصیل توضیح داد و گفت: «لی کوآن یو اولین نخست‌وزیر سنگاپور تقابل سنت و مدرنیته را از بین برد و با

(بچه‌خوان) حضور دارند و نوازندگی ترومپت (علی‌اکبرخوان)، حسین عزیزی (زنانه‌خوان و امام‌خوان)، حبیب ماهری (زنانه‌خوان)، حسن خضالی (شمرخوان)، مهدی آقایی (شمرخوان و تخت‌خوان)، یاسر بابایی (مخالف‌خوان)، امیرعباس باقری (قاسم‌خوان)، سجاد خضالی (بچه‌خوان) و محمدحسین معینیان

فساد سیستمی مبارزه و مجازات سنگینی برای این فساد تعیین کرد و شورای نخبگان تشکیل داد تا رهبران جامعه از برجسته‌ترین افراد باشند.» بعد از پاسخ به تعدادی از پرسش‌ها دکتر ابوالحسن خلیج منفرد رئیس مرکز مطالعات فرهنگی بین‌المللی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی در سخنانی تحت عنوان «لیبرالیسم اقتصادی ترکیه و انعکاس آن در حوزه فرهنگ»، پس از تشریح سیاست‌ها و اولویت‌های کشور ترکیه در روند توسعه خود در چند دهه گذشته، گفت: «ترکیه امروز سالانه ۴۰ میلیون نفر گردشگر خارجی دارد و سالانه ۴۰۰ میلیون یورو هم از راه فروش سریال‌هایش در ۱۴۰ کشور جهان درآمد کسب می‌کند.»

او افزود: «رمز توسعه ترکیه این است که نقطه عزیمت خود را اقتصاد، آن هم اقتصاد متمرکز تحت هدایت حاکمیت قرار داده که توسعه در عرصه فرهنگ نیز انجامیده است.» او معتقد است که ترک‌ها از ابتدا این‌گونه توسعه یافته نبوده و خیلی مسائل و مشکلات اقتصادی و سیاسی داشتند اما نسلی که اکنون در ترکیه حاکم است، نقطه عزیمت‌شان اقتصاد است.

برگزاری جشن‌های مختلف برای ایجاد هویت

کارشناس بعدی دکتر علیرضا امیدبخش استاد دانشگاه علامه طباطبایی بود که با عنوان «آرمانشهر و اهمیت اندیشه آرمانشهری در تحول فرهنگی کشورها» با توجه به تجربه شخصی خود در حوزه اسپانیا سخنرانی کرد. او در سخنانی با توصیف و تشریح تاریخچه مقوله «آرمانشهر» در جهان و نیز نقش تاریخ اسلام در این زمینه، به تجربه‌های اسپانیا از ایده آرمانشهر در توسعه و گردشگری خود پرداخت.

امیدبخش همچنین به نقش و استفاده پرچم محلی در اسپانیا و نیز جشن‌های مختلف برای ایجاد هویت اشاره کرد.

راهکاری مختلف برای توسعه فضاهای فرهنگی

دکتر رضا ملکی دیگر سخنران برنامه بود که با موضوع «مروری بر سیاست‌ها و راهکارهای فدراسیون روسیه در توسعه فضاهای فرهنگی» صحبت کرد.

او با توصیف روسیه به عنوان وسیع‌ترین کشور جهان و بزرگی پایتخت آن، گفت: «مسأله اقوام و اقلیت‌ها در روسیه امروز

مناقشه بر سر اکران آنلاین «رستاخیز»

این پرونده می‌خواهد باز بماند

نیلوفر ساسانی

خبرنگار

هر سال محرم که از راه می‌رسد، تلویزیون سراغ «مختارنامه» می‌رود و سینما سراغ پرونده فیلم «رستاخیز». اولی از فرط تکرار پخش مخاطب را دلزده کرده و دومی از کثرت کشدار شدن ماجرای اکران. قصه «رستاخیز» و «مختارنامه» اما یک فصل مشترک هم دارد؛ نشان دادن تصویر حضرت عباس(ع) برای اولین بار. با این تفاوت که پس از کش و قوس‌های فراوان، داوود میرباقری برای ختم غائله به افکت نور تن می‌دهد و سربالش بارها از شبکه‌های مختلف تلویزیون پخش می‌شود و احمدرضا درویش اما بر تصمیمش اصرار می‌کند تا کامکان روایت حسین(ع) و پیرانش در صحرای کربلا گوشه نشوی میزکار او خاک بخورد.

حاشیه‌های طرّف«رستاخیز»

قصه اکران «رستاخیز» در این سال هافراز و فرودهای بسیاری داشته و از زمان رونمایی فیلم در بهمن ماه ۱۳۹۲ تا مرداد ۹۹ با حاشیه‌های نوظهوری همراه است. تمام آنچه در پرونده ۷ ساله این فیلم ثبت شده را می‌توان در این گزاره‌های خبری خلاصه کرد: درویش حاصل خون دل خوردن‌های ۱۰ ساله‌اش با مضمون عاشورایی را سه سال پس از اتمام تولید به سی و دومین جشنواره فیلم فجر می‌آورد. فیلم در ۱۱ بخش نامزد می‌شود و در نهایت در ۸ بخش از جمله بهترین کارگردانی برنده سیمرغ بلورین می‌شود. از همان زمان صف آرای مخالفان با پیشقراولی تریبون داران عرصه خطابه‌ومداحی آغاز می‌شود. مهم‌ترین مشکل مخالفان با «رستاخیز» نشان دادن چهره ۵ تن از اهل بیت امام حسین(ع) است. اواسط تیرماه ۹۳ پس از افت و خیزهای فراوان پروانه

نمایش فیلم صادر می‌شود. تیرماه ۹۴ احمدرضا درویش از آغاز اکران این فیلم در ۵۰ سینمای کشور خبر می‌دهد. با فاصله کمی از انتشار خبر تصویر کودکان پلاکار به دست و زنی که هم‌نوا با صدای اعتراض خبر بر سر می‌کوبد، همه را شوکه می‌کند. ۲۴ تیرماه هم‌زمان با نخستین روز نمایش فیلم، معترضان مقابل وزارت ارشاد تجمع می‌کنند و بعد از سینه‌زنی و عزاداری از وزارت ارشاد به سمت سینما شکوفه در میدان شهدا راهپیمایی می‌کنند و تصویر فیلم را از سردر سینما پایین می‌کنند. «رستاخیز» به جای تهران و دیگر شهرستان‌ها راه بغداد را در پیش می‌گیرد. شهروندان عراقی در واکنشی متفاوت اما موقع تماشای فیلم‌شان از تک‌داده و تماشای صحنه شهادت ابوالفضل عباس(ع) فریاد لیبیک یا حسین(ع) سر می‌دهند. «رستاخیز» با جایزه بزرگ جشنواره فیلم بغداد به تهران برمی‌گردد. با تصمیم محمدمهدی حیدریان (رئیس وقت سازمان سینمایی) رقم بالایی به عنوان غرامت عدم اکران به صاحبان فیلم پرداخت و ۶۰ درصد سهم این فیلم توسط بنیاد سینمایی فارابی _ و البته مؤسسه رسانه‌های تصویری که بعدها در این بنیاد ادغام شد_ خریداری می‌شود. بنیاد فارابی عمده مالک فیلم می‌شود اما تصمیم‌گیری درباره کیفیت اکران و نمایش فیلم همچنان با تهیه‌کننده آن است؛ محرم سال ۹۸ نسخه سینماسور نشده و قاچاق فیلم بعد از انتشار در یک کانال عربی یوتیوب، در دیگر کانال‌های تلگرامی و فضای مجازی بارگذاری می‌شود. تعیین تکلیف آخرین ساخته احمدرضا درویش که به نوعی روشن کننده سرنوشت فیلم‌ساز هست از درویش ادامه فعالیت فیلمسازیش را به اکران این فیلم مشروط کرده! دوباره با نزدیک شدن به ایام محرم سؤال پرتکرار اهالی رسانه می‌شود. مردادماه سال ۹۹ حسین انتظامی رئیس سازمان سینمایی در نشست خبری‌اش اعلام می‌کند که «این فیلم در سال ۹۸ مجوز عرضه در شبکه نمایش خانگی را گرفته و اکران آنلاین آن از نظر سازمان سینمایی مشکلی ندارد.»

■ **ایده‌های عجیب‌تهیه‌کننده و مناقشه بر سر اکران آنلاین**
در شرایطی که شوع کرنا، اکران آنلاین را به عنوان امکانی ناگزیر در شرایط بحرانی امروز مطرح کرده و از سوی دیگر با تعطیلی سالن‌های سینماها در دهه محرم انتظار می‌رود از این امکان به عنوان فرصتی برای بازگرداندن بخشی از بودجه هزینه شده بیت‌المال برای خرید فیلم استفاده شود، تصمیم تهیه‌کننده «رستاخیز» نوک پیکان انتقادات را این بار به سمت او نشانه می‌برد. نسخه قاچاق فیلم در کانال‌های تلگرامی موجود است اما تاقی علیقلی زاده تهیه‌کننده «رستاخیز» در گفت‌وگویی با اسنایی گوید که قصد ندارند فیلم را در ایران اکران آنلاین کند و درصدد اکران‌اندازی پلتفرمی مخصوص اکران این فیلم است. این در حالی است که علیرضا تایش مدیرعامل بنیاد سینمایی فارابی در سلسله نامه‌نگاری‌هایش با سازندگان فیلم از سال ۹۸ تاکنون، ایده‌های عجیب مطرح شده را غیرمسئولانه خوانده و خواستار اکران آنلاین است. مدیر عامل بنیاد سینمایی فارابی که شامگاه پنجشنبه ۲۰ مردادماه در برنامه تلویزیونی شهر فرنگ حضور یافته، می‌گوید: «اگر این کار مرسوم بود، همه برای یک عدد فیلم‌شان، یک پلتفرم تأسیس می‌کردند؛ زمینه اصلی اکران‌اندازی یک پلتفرم، داشتن مخاطب است و منطقی نیست که فرد برای عرضه یک جنس، یک اثر و یک کالا، دست به راه‌اندازی مغازه‌ای برای فروش آن جنس (تک اثر) برند! پس بهتر است «رستاخیز» به سمت پلتفرم‌هایی با مخاطب انبوه جهانی و ملی هدایت شود و صاحب اثر و سهام‌داران با یکی از پلتفرم‌ها به توافق برسد و سرانجام، اثر در پلتفرم‌های جهانی یا ایرانی با پروتکل‌های مخصوص به خودشان به نمایش درآید. به علیرضا تایش در این حال در باره تماشای چهره حضرت ابوالفضل(ع) در نسخه اینترنتی و ممانعت از نمایش در سالن سینما که در تمام این سال‌ها محل مناقشه «رستاخیز» بوده، تأکید می‌کند: «این مباحث در حوزه نظارت و ارزشیابی و جزو مباحث بین رشته‌ای و فقهی است که ترجیح می‌دهم، آن را ورود نکنم، در شرایطی که بحث اکران آنلاین فیلم «رستاخیز» و دست‌انداختن آثار تهیه‌کننده در مسیر اکران داغ است، تابانک در گزارشی با انتقاد از پرداخت خسارت ۱۷/۱ میلیارد تومانی محمد مهدی حیدریان به ازای ۶۰ درصد سهم فیلم و با اشاره به روند تقسیم میزان فروش فیلم بین سینماداران و بخش‌کننده‌ها و صاحبان فیلم خاطرنشان می‌کند که این فیلم باید حدود ۱۰۰ میلیارد تومان در گیشه سینمای ایران بفروشد تا اصل سرمایه به صاحبان اثر بازگردد اما آ «رستاخیز» توان فروش بالای چند میلیارد را داشت؛ پیشینه اکران ۷ ساله «رستاخیز» در نهایت به نقطه‌ای رسیده است که کارشنانان سینمایی معتقدند به نظر می‌رسد سازندگان فیلم از باز ماندن پرونده فیلم‌شان نفع بیشتری می‌برند.